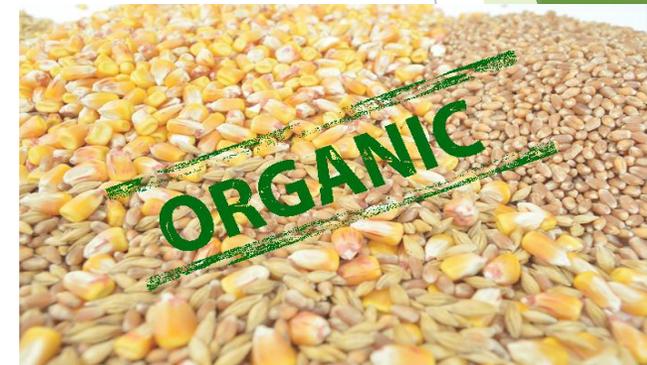

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ ІНСТИТУТ КЛІМАТИЧНО ОРІЄНТОВАНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ОРГАНІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ, НАУКОВІ ПІДХОДИ, ЕКОНОМІКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОРГАНІЧНИХ ПРОЕКТІВ ЗА ПОСУШЛИВОГО КЛІМАТУ

**Гож Олександр, старший науковий співробітник, кандидат с.-г. наук,
головний агроном органічного проекту**

Органічне сільське господарство - це комплексна система, яка надає пріоритет екологічній рівновазі, біорізноманіттю та здоров'ю екосистем і споживачів. Цей спосіб ведення сільського господарства виключає використання синтетичних засобів захисту рослин, хімічних добрив, генетично модифікованих організмів (ГМО) і штучних добавок.

Органічний – це вирощений або вироблений без:

- – барвників
- – пестицидів
- – синтетичних, хімічних та мінеральних добрив
- – згущувачів
- – підсилювачів смаків
- – гормонів

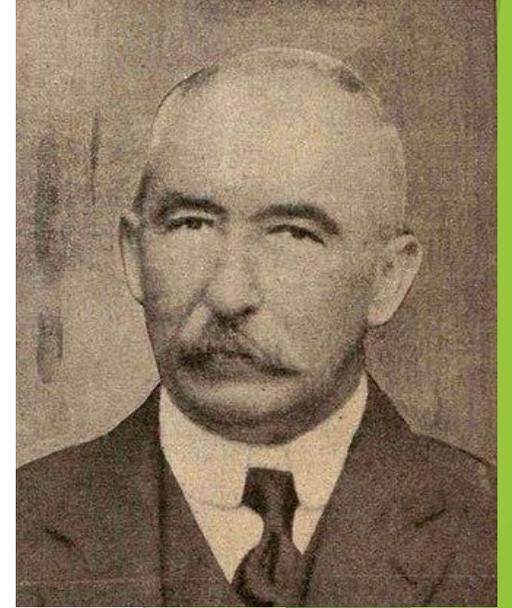
 – ГМО   – антибіотиків   – консервантів

Батько органічного фермерства

Британський ботанік сер Альберт Ховард вважається батьком органічного сільського господарства. **У 1905-1924 рр.**, будучи радником з сільського господарства в Індії, сер Ховард переконався, що натуральні методи господарювання Індії мають перевагу над його конвенційними науками. **У 1943 р.** у своїй книзі «Сільськогосподарський Заповіт» (*An Agricultural Testament*), сер Ховард описав концепцію, як він її назвав, «Закон Повернення», який пізніше і став визначати органічне сільське господарство.

Сер Ховард пояснював, що, наприклад, у лісі рештки померлих тварин та рослин повертаються у ґрунт, збагачуючи його органічним матеріалом, тобто гумусом. Всі необхідні мінерали циркулюють у цьому природному процесі, аби нові популяції рослин різних класів та видів мали достатньо поживних речовин у своїй життєдіяльності. Він підкреслював, що головним у відновлювальному сільському господарстві є постійна наявність органічних решток, у т.ч. відходи та стоки тваринницьких комплексів. Він також стверджував, що цей «міст життя» підтримує здоров'я рослин та тварин.

Етапи розвитку органічного виробництва в Україні

1994 - Зареєстровано Міжнародну благодійну організацію «Інформаційний центр «Зелене досьє»»;

1996 - Зареєстровано перше органічне підприємство – ПП «Агроекологія», діяльність з органічного виробництва почалась ще в колгоспі ім. Орджонікідзе з 1978 року, вважається цей рік початковим щодо впровадження органічного виробництва на українських теренах та роком заснування Агроекології;

1997 - Підписано договір між урядами України та Швейцарії щодо технічної та фінансової співпраці

2003 - Вийшло в світ перше в Україні документальне відео про органічне виробництво

2004 - Зареєстровано Асоціацію учасників біовиробництва «БІОЛан Україна»

2005 - Зареєстровано Федерацію органічного руху України

2007 - Зареєстровано український орган сертифікації “Органік стандарт”

2007 - Органічна продукція українського виробництва з’явилась в торговельних мережах

2008 - Відкриття першого спеціалізованого магазину «Натур Бутік»

Етапи розвитку органічного виробництва в Україні

2009 - Вперше українська органічна продукція презентована на 20-й ювілейній Міжнародній виставці органічного виробництва BioFach у Нюрнберзі (Німеччина);

2013 - Зареєстровано Співку виробників сертифікованих органічних продуктів «Органічна Україна»;

2014 - Набрав чинності Закон «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини»;

2015 - Органічне виробництво названо одним з пріоритетних напрямків розвитку АПК;

2016 - Презентовано Державний логотип України для маркування органічних продуктів;

2019 - Україна ввійшла до топ-5 постачальників органічної продукції до ЄС;

2021 - Органічне виробництво в Національній економічній стратегії України;

2022 - Стартувала Грантова програма «Підтримка органічного сектору в Україні»;

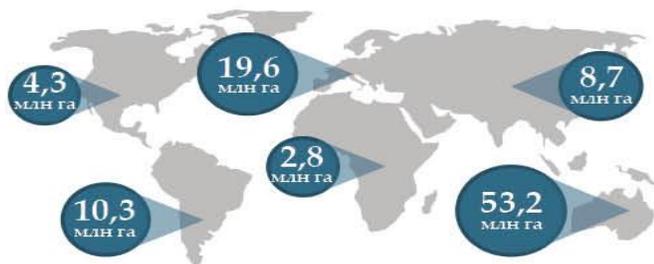
2023 - Перший орган сертифікації «Органік Стандарт» акредитований відповідно до українського законодавства

Органічне сільське господарство у світі 2024

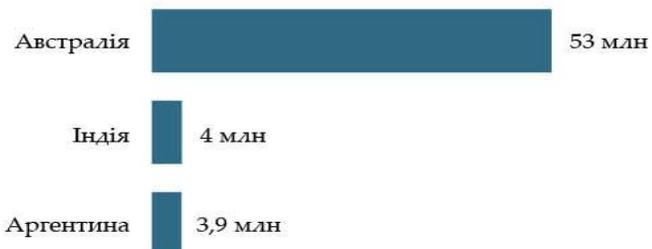
Органічні с.-г. землі

(в т.ч. перехідного періоду)

183 Країн, що мають органічне сільське господарство

Органічні землі, млн га 3 країни-лідери

Органічні оператори

Кількість виробників 3 країни-лідери

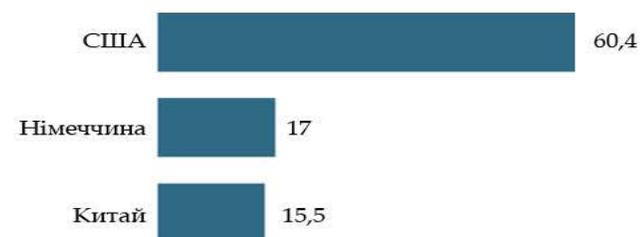

Органічний ринок

Світовий органічний ринок зростає і збільшується попит серед споживачів

Органічний ринок, млрд євро 3 країни-лідери

Зростання органічного ринку, % 3 країни-лідери

Органічне сільське господарство у Європейському Союзі 2024

Органічні с.-г. землі

(в т.ч. перехідного періоду)

Органічні землі, млн га 3 країни-лідери

Органічні виробники

Кількість органічних виробників зростає

Кількість виробників 3 країни-лідери

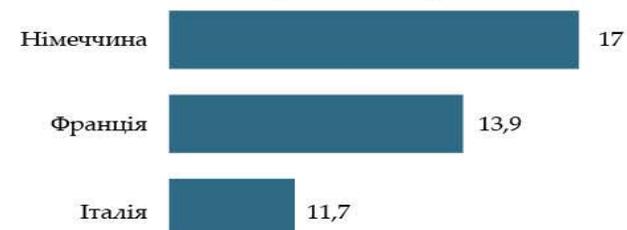

Органічний ринок

Органічний ринок Європейського Союзу децю зріс у 2023-2024 рр.

Органічний ринок, млрд євро 3 країни-лідери

Зростання органічного ринку, % 3 країни-лідери у 2023-2024 рр.

Топ 10 експортованих органічних продуктів з України у світ, 2024 рік

Обсяг, тонн

Сума, млн дол. США

243 000 ТОНН

141 МЛН ДОЛ. США

Загальний обсяг та вартість експортованих органічних продуктів з України у світ

Дана інфографіка створена в межах дослідження органічного ринку України, яке проведено органом сертифікації «Organic Standard» у партнерстві з OrganicInfo.ua за підтримки Швейцарії в межах швейцарсько-української програми «Розвиток торгівлі з високим доданим вартістю в органічному та молочному секторах України» (CETP), що впроваджується Дослідним інститутом органічного сільськогосподарства (FiBL, Швейцарія) у партнерстві із SAFOSO.AG (Швейцарія).

Обсяги реалізованої української органічної продукції на внутрішньому ринку України, 2024 рік

ОРГАНІЧНА МОЛОЧНА ПРОДУКЦІЯ

ОРГАНІЧНІ КРУП'ЯНИ І ЗЕРНОВІ ВИРОБИ, БОРОШНО, НАСІННЯ

Обсяг, тонн	Продукт	Сума, млн грн.
872	Крупи	75
159	Борошно	16
58	Пластівці	7
20	Зерно/насіння**	3
17	Снеки	21
8	Інше*	16

ОРГАНІЧНІ ФРУКТИ ТА ЯГОДИ, ОВОЧІ, ГРИБИ

Обсяг, тонн	Продукт	Сума, млн грн.
2302	Фрукти та ягоди	110
566	Овочі	53
12	Гриби	6

* Інше (висівки)

** Зерно/насіння (маш, сочевиця, льон, нут, квасоля, амарант, адзуки, соя)

Дана інфографіка створена в межах дослідження органічного ринку України, яке проведено органом сертифікації «Органік Стандарт» у партнерстві з Organicinfo.ua за підтримки Швейцарії в межах швейцарсько-української програми «Розвиток торгівлі з високою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України» (QFITP), що впроваджується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) у партнерстві із [SAFOSO AG](http://SAFOSO.AG) (Швейцарія).

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
Swiss Confederation
Швейцарська Конфедерація

FiBL

SAFOSO

Органік
Стандарт

organicinfo

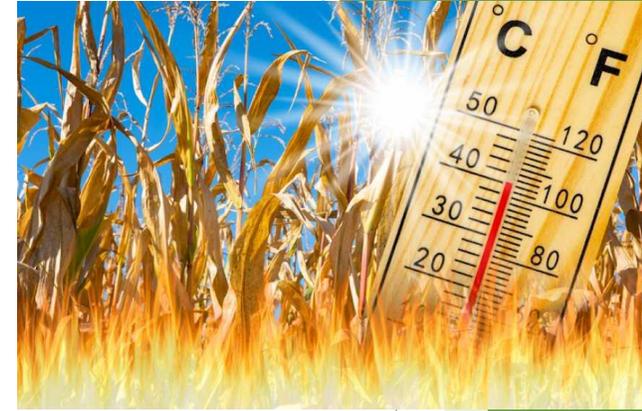
Зміни кліматичних умов спонукають до пошуку шляхів покращення економічної ефективності агробізнесу

Додана вартість продукції – вирощування органіки

Вирощування органічної продукції – альтернатива в умовах трансформації клімату

Вирішальним є психологія і технологія

Науковцями Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства розробляються органічні технології вирощування культур на півдні України

Органічний проект

Практичний досвід

З 2014 року в органічному землеробстві

Площа

2017 – 17,6 тис га
2024 – 8,8 тис га

Репутація

Експорт до країн ЄС, Швейцарії, США, Канади

Співпраця

Агрономічний супровід, сертифікація, реалізація продукції

Стандарти

EU, NOP, Bio-Suisse Organic, Donau Soja, GMP+

BIOSUISSE
ORGANIC

DONAU
SOJA

Органічна продукція

Зернові
Кукурудза
Пшениця м'яка
Пшениця тверда
Ячмінь

Олійні
Соняшник
Ріпак
Гірчиця
Льон олійний

Круп'яні
Просо
Гречка

Бобові
Соя
Горох
Нут
Квасоля
Сочевиця

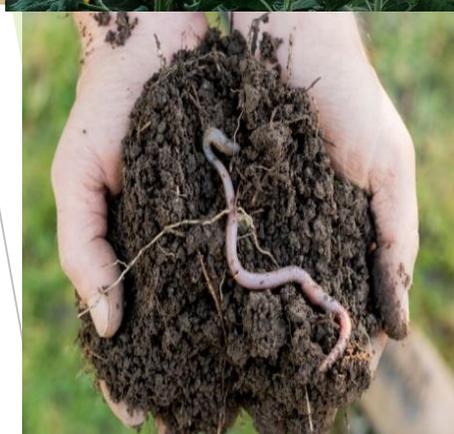
Продукти переробки
Олія соняшникова
Макуха соняшникова
Пшоно

СІВОЗМІНА – ОСНОВА ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

- **БОБОВІ КУЛЬТУРИ** – горох зимуючий, горох ярий, нут, соя, квасоля, сочевиця;
- **СИДЕРАЛЬНІ КУЛЬТУРИ** – редька олійна, вика яра, гірчиця, буркун, дайкон, соняшник, сочевиця, злакові;
- **ЗЕРНОВІ КУЛЬТУРИ** – пшениця озима тверда і м'яка, ячмінь озимий, кукурудза;
- **ТЕХНІЧНІ КУЛЬТУРИ** – ріпак озимий, гірчиця чорна, гірчиця жовта, соняшник лінолевий і високоолеїновий, льон олійний;
- **КРУП'ЯНІ КУЛЬТУРИ** – просо жовте, гречка;
- **Перспективні нішеві культури** – амарант, кунжут, сафлор, рижій

Впровадження органічної системи землеробства, Херсонська область

Господарство сертифіковане із 2021 компанією Bio-Inspecta AG. за стандартами EU, BIO-SUISSE, NOP

Основна система обробітку ґрунту

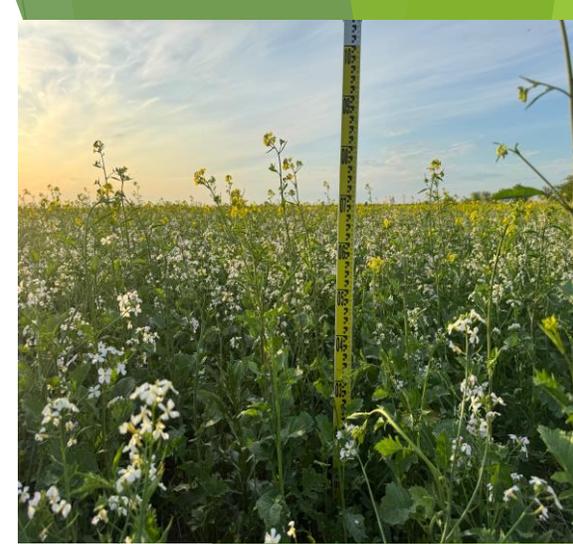
- Мінімальна до 10 см, 80% площ;
- Глибокий безполицевий до 35 см, 20% площ

Сівозміна

- 25% бобові, покривні;
- 50% зернові культури;
- 25% технічні культури

Техніка

- Massey Ferguson;
- CLAAS;
- Bednar;
- Horsch;
- Partner

**Корисні мікроорганізми
Працює ґрунт і працює рослина**

Родючість ґрунтів і забезпечення поживними речовинами рослин в органічній системі землеробства формується завдяки використанню біологічних препаратів на основі корисних мікроорганізмів

11 років, співпраця високої ефективності Технології вирощування розроблені з використанням біопрепаратів ВТУ

ВТУ

Biotech company

27 червня с. Мала Лепетиха, Херсонська область, госп-во МПП «Сіма»

Жива Земля
БІОПРЕПАРАТИ

ПЕРШИЙ ОРГАНІЧНИЙ ДЕНЬ ПОЛЯ

СТР. БТУ-ЦЕНТР
БІОТЕХНОЛОГІЯ ІНТЕРНІ

Шановні аграрії!
Запрошуємо Вас відвідати перший органічний день поля компанії «БТУ-Центр»!

У вас буде унікальна можливість ознайомитись з органічними технологіями вирощування гороху, озимої пшениці, озимого ріпаку, соняшнику та гречки.

Огляд дрібно ділянкових дослідів, а також промислових посівів.

Вас чекають святкова атмосфера, призи та смаколики.

Будемо раді бачити Вас серед наших гостей!

Реєстрація 8:30 - 9:30
Візд на поля 10:00 - 12:00
Попередня реєстрація обов'язкова!

(+38 044) 594-38-84
(+38 096) 155-89-89
info@btu-center.com
www.btu-center.com

організатори:
компанія «БТУ-Центр», ПП «БАРБЕТ», госп-во МПП «Сіма»

Organic Standard Органік Стандарт

APPROVED PRODUCT LIST
ЗАТВЕРДЖЕНИЙ СПИСОК ПРОДУКЦІЇ

ANNEX TO THE CERTIFICATE OF ORGANIC STANDARD LTD № 23-0140-09-01
ДОДАТОК ДО СЕРТИФІКАТУ ТОВ «ОРГАНІК СТАНДАРТ» № 23-0140-09-01

9	BIOSOLICANT-BTU, AP БІОСОЛІКАНТ-БТУ, КП
10	BIOSEVEN БІОСЕВЕН
11	GROUNDFIX (BIOSOMPLEX-BTU FOR SOIL) ГРАУНДФІКС (БІОКОМПЛЕКС-БТУ ПОЧВЕННИЙ)
12	COMPLEX FERTILIZER HUMIFRIEND: ("HUMIFRIEND FERTILIZER-STIMULATOR", "HUMIFRIEND FERTILIZER-NUTRITION", "HUMIFRIEND FERTILIZER-FUNGICIDE", "HUMIFRIEND FERTILIZER-ANTISTRESSANT", "HUMIFRIEND FERTILIZER-UNIVERSAL") ДОВРИВА КОМПЛЕКСНІ ГУМІФРЕНД ("ГУМІФРЕНД ДОВРИВО - СТИМУЛЯТОР", "ГУМІФРЕНД ДОВРИВО-ПІДЖИВЛЕННЯ", "ГУМІФРЕНД ДОВРИВО-ФУНГІЦИД", "ГУМІФРЕНД ДОВРИВО-АНТИСТРЕСАНТ", "ГУМІФРЕНД ДОВРИВО-УНІВЕРСАЛЬНЕ")
13	VEGETAL FERTILIZER (BIOSOMPLEX-BTU), VEGETAL FERTILIZER FOR ORCHIDS, VEGETAL FERTILIZER FOR VEGETABLES, VEGETAL FERTILIZER FOR FLOWERS) ЖИВЕ ДОВРИВО (БІОКОМПЛЕКС-БТУ, ЖИВЕ ДОВРИВО ДЛЯ ОРХИДІВ, ЖИВЕ УДОБРЕННЯ (БІОКОМПЛЕКС - БТУ), ЖИВЕ УДОБРЕННЯ ДЛЯ ОВОЧІЙ, ЖИВЕ УДОБРЕННЯ ДЛЯ ЦВЕТІВ, ЖИВЕ УДОБРЕННЯ ДЛЯ ОРХИДІВ)
14	ECOSTERN, SC ("ECOSTERN CLASSIC", "ECOSTERN LIGHT", "ECOSTERN BACTERIAL", "ECOSTERN TRICHODERMA", "ECOSTERN NO- TILL", This document is integrated part of the Certificate № 23-0140-09-01 Даний документ є невід'ємною частиною Сертифікату № 23-0140-09-01

38-B, Velyka Vasylivkivska str., office 20, Kyiv city, 01024, Ukraine
вул. Велика Васильківська, 38-Б, офіс 20, м. Київ, 01024, Україна
тел./fax: +380 44 200 62 16
www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua v2 02.06.2016 8.3-07-11-0-001

Сторінка 2 з 7
Page 2 from 7

Organic Standard Органік Стандарт

APPROVED PRODUCT LIST
ЗАТВЕРДЖЕНИЙ СПИСОК ПРОДУКЦІЇ

ANNEX TO THE CERTIFICATE OF ORGANIC STANDARD LTD № 23-0140-09-01
ДОДАТОК ДО СЕРТИФІКАТУ ТОВ «ОРГАНІК СТАНДАРТ» № 23-0140-09-01

53	HELPROST CALSIUM (HELPROST FINISH- ORCHARD (CALSIUM)) ХЕЛПРОСТ КАЛЬЦІЙ (ХЕЛПРОСТ ФІНІШ- САД (КАЛЬЦІЙ))
54	HELPROST FRUIT-BERRY (HELPROST FINISH-ORCHARD (FRUIT-BERRY)) ХЕЛПРОСТ ПЛОДОВО-ЯГДНІ (ХЕЛПРОСТ ФІНІШ-САД (ПЛОДОВО-ЯГДНІ))
55	HELPROST COPPER ХЕЛПРОСТ МІДЬ
56	METAWHITE MONO МЕТАВАЙТ МОНО
57	METAWHITE- ORGANIC МЕТАВАЙТ - ОРГАНІК

Date and place of Issuing of Certificate:
Date of Inspection(s): 25.01.2023
Date Issued(s)(s): 23.11.2023

М. Київ, 20-й офіс
М. Київ, 20-й офіс

Valid:
Term(s) of validity:
From date of issuance until 24.01.2025
з date виходу до 23.01.2025

Максим Черемиса
Масимо Черемиса

This document is integrated part of the Certificate № 23-0140-09-01
Даний документ є невід'ємною частиною Сертифікату № 23-0140-09-01

38-B, Velyka Vasylivkivska str., office 20, Kyiv city, 01024, Ukraine
вул. Велика Васильківська, 38-Б, офіс 20, м. Київ, 01024, Україна
тел./fax: +380 44 200 62 16
www.organicstandard.ua, office@organicstandard.ua v2 02.06.2016 8.3-07-11-0-001

Сторінка 7 з 7
Page 7 from 7

Серед біологічних препаратів, які дозволені для використання безпосередньо у вирощуванні органічної продукції варто виділяти декілька напрямів, які спрямовані на вирішення певних завдань в агротехнології:

- обприскування ґрунту і післяжнивних решток;
- комплексна обробка насіння перед сівбою;
- профілактика і захист від хвороб в період вегетації ;
- фоліарне застосування рістстимулюючих речовин;
- захист від найбільш шкочочинних шкідників;
- використання прилипачів і біоклею

Органічна сівозміна Застосування мікробіологічних препаратів

Внесення в ґрунт Граундфікс 7 л/га + Екостерн 2 л/га

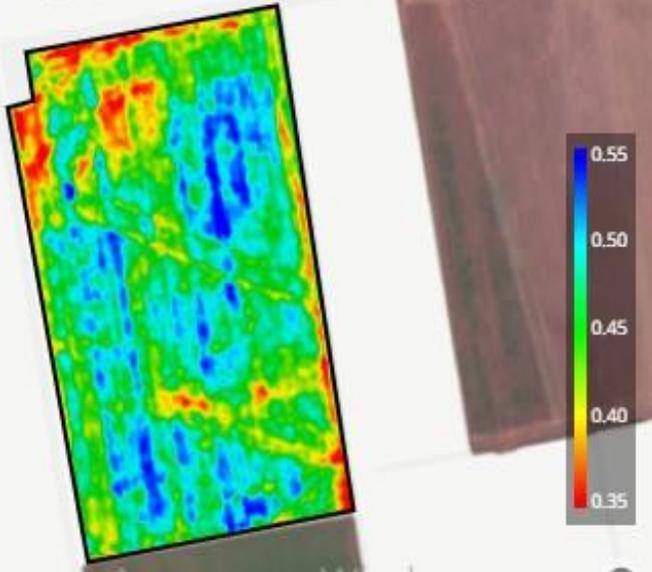

Гірчиця, Травень 2023

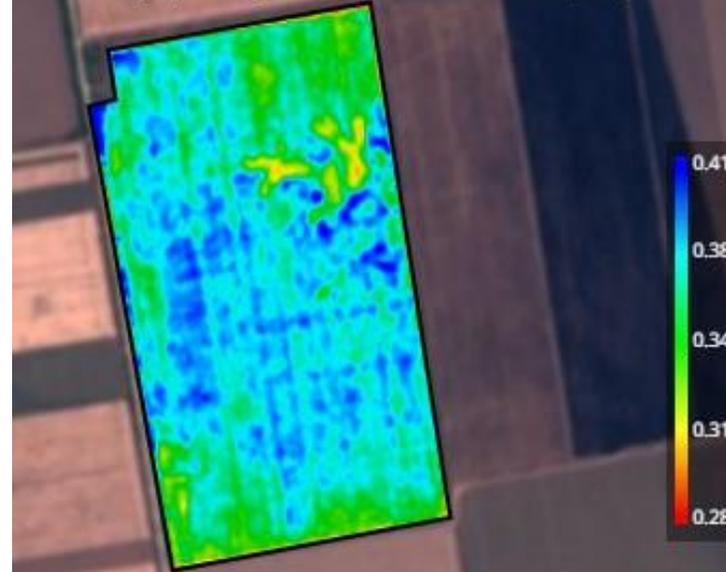
Пшениця, Травень 2024

Горох, Травень 2025

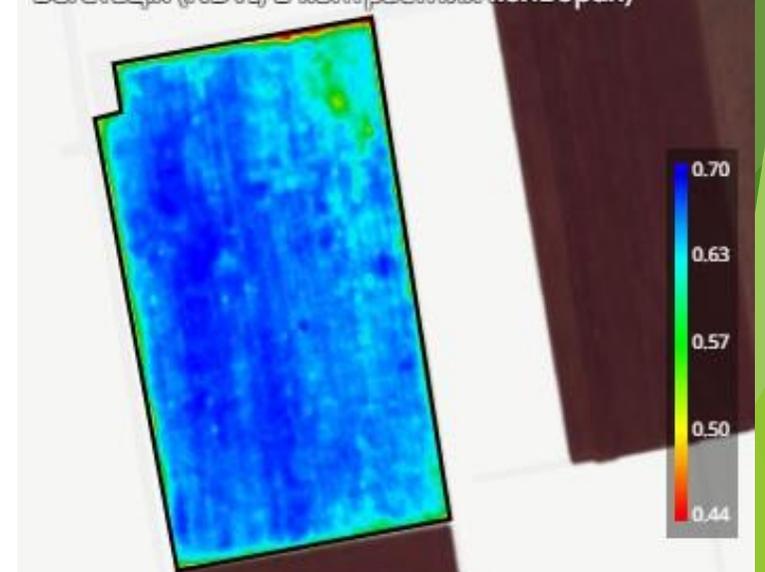
Вегетація (NDVI, в контрастних кольорах)

Вегетація (NDVI, в контрастних кольорах)

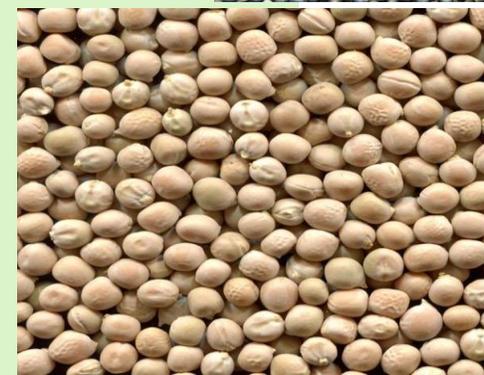
Вегетація (NDVI, в контрастних кольорах)

Складові ефективної органічної технології

Підбір насіння сортів і гібридів культур

- * Районовані сорти і гібриди для певної агрозони;
- * Пластичність, посухостійкість, жаростійкість високі;
- * Толерантність до основних хвороб і паразитів;
- * Насіння має бути на 99,9% чисте від бур'янів;
- * Схожість вище 93% і не нижче середньої M1000;
- * Сортове насіння висівати не нижче 2 репродукції;
- * Насіння F1 для ріпаку озимого і соняшнику;
- * Використовуємо насіння органічне за наявності або неорганічне непротруєне та без ГМО;
- * Тестуємо в лабораторії зразки насіння щодо наявності збудників хвороб

Модернізація технологій, техніки і складських приміщень для зберігання органічної продукції

Боротьба із бур'янами на кожному етапі
виробництва, якісно і своєчасно

- * Сівозміна
- * Система обробітку ґрунту
- * Підготовка насіння
- * Догляд за посівами
- * Якісне збирання урожаю

Техніка вирішує важливі завдання

Базові елементи органічної технології, Херсонська область

Пшениця озима

- *Сорти – Шестопалівка, Магнітка, Мудрість одеська, Овідій, Комбін, Сталева;
- *Глибина сівби – 2,5-4,0 см;
- *Норма висіву – 2,6-3,7 млн шт/га
- *Строки сівби – 10.10-05.11

Ріпак озимий

- *Гібриди – Моменто, Капелло, Тріатлон, Акіла, Мерседес;
- *Глибина сівби – 3,5-5,5 см;
- *Норма висіву – 0,25-0,39 млн шт/га
- *Строки сівби – 10.08-25.09

Соняшник

- *Гібриди – Белла, Ароматік, П64ГЕ418, Сурелі, Агора;
- *Глибина сівби – 5,5-6,5 см;
- *Норма висіву – 34-41 тис шт/га
- *Строки сівби – 25.04-30.05

Ячмінь озимий

- *Сорти – Луран, Тенор;
- *Глибина сівби – 2,5-4,0 см;
- *Норма висіву – 2,5-3,5 млн шт/га
- *Строки сівби – 15.10-10.11

Горох зимуючий

- *Сорти – Балтрап;
- *Глибина сівби – 4,5-6,5 см;
- *Норма висіву – 0,75-0,9 млн шт/га
- *Строки сівби – 01.11-10.12

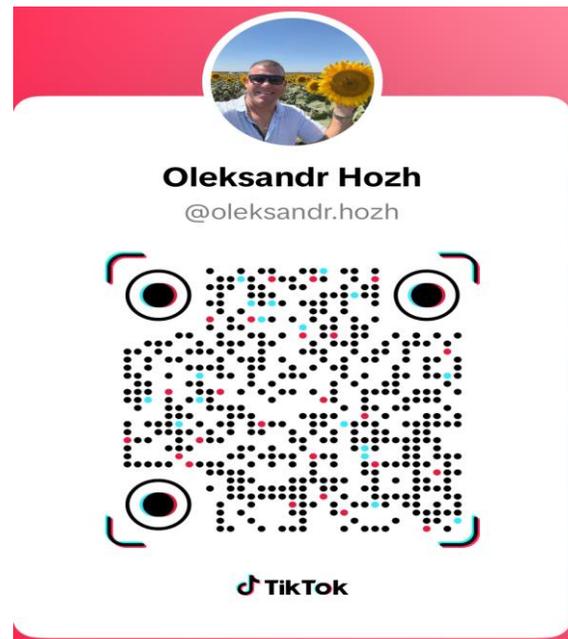
Гірчиця коричнева

- *Сорти – Софія, Чорниш;
- *Глибина сівби – 2,5-4,0 см;
- *Норма висіву – 1,4-1,8 млн шт/га
- *Строки сівби – 10.03-05.04

- *Регіони із посушливими погодними умовами будуть мати більшу рентабельність виробництва за вирощування органічної продукції;**
- *Органічна система – зменшення дії стресів, відсутня післядія пестицидів та добрив, ефективне використання наявного природного потенціалу;**
- *Органіка вже понад 15 років в світовому тренді;**
- *Харчування продуктами, що не містять пестицидів і ГМО буде надалі розширюватися;**
- *Органічне виробництво – це ніша, яку важко зайняти і легко втратити;**
- *Співпраця і використання практичного досвіду в органічному бізнесі має високу економічну ефективність і дає можливості розвитку;**
- *Регіони із посушливими погодними умовами будуть мати більшу рентабельність виробництва за вирощування органічної продукції**

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Запрошую до співпраці!

+380970245990

+380508687290

agronom.consult@ukr.net